

Dnro 270/00.104/2015

74§ LAUSUNTOPYYNTÖ HELSINGIN, ITÄ-UUDENMAAN JA LÄNSI-UUDENMAAN
MAISTRAATTIEN MAHDOLLISISTA YHDISTYMISTÄ KOSKEVISTA SELVITYKSISTÄ
JA SÄÄDÖSMUUTOKSISTA

Dnro KH 270/2015 (00.104)
Kh 13.4.2015 / § 74

Kansliapäällikkö Riitta Simonen 040 8473626

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa mahdollisesta maistraattien yhdistymistä koskevista selvityksistä ja säädösmuutosehdotuksista. Lausuntoa on pyydetty 24.4.2015 mennessä.

Valtiovarainministeriö on tehnyt yhdessä Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön sekä Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien päälliköiden kanssa selvityksen Uudenmaan maakunnan alueella toimivien maistraattien yhdistämisestä 1.1.2016 alkaen Uudenmaan maistraatiksi. Maistraattien yhdistymisestä johtuvat muutokset tehtäisiin säädöksiin pääosin teknisinä muutoksina niin, ettei laeissa ja asetuksissa olevien säännösten sisältöä muutettaisi, vaan nykyisten Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien tehtävät ja virat siirrettäisiin sellaisenaan muodostettavaan uuteen maistraattiin.

Selvityksessä on tarkasteltu edellä mainittujen Uudenmaan alueella toimivien maistraattien yhdistymisen vaikutuksia maistraattien toimintaan, henkilöstöön, talouteen, erikoistehtäviin ja palvelujen (ml. ruotsinkieliset palvelut) saatavuuteen.

Maistraatit ovat osa valtion paikallishallintoa. Ne vastaavat mm. väestötietojärjestelmästä, holhousasioista, kauppa- ja yhdistysrekisteristä sekä valtakunnallisesta kuluttajaneuvonnasta. Maistraatit hoitavat myös julkisen notaarin tehtäviä, siviilivihkimisiä ja parisuhteen rekisteröintejä, kaupanvahvistuksia sekä vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyviä tehtäviä. Muita tehtäviä ovat mm. nimenmuutosasiat, avioliiton esteiden tutkinta ja perukirjojen osaksluetteloiden vahvistaminen. Kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat siirtyvät 1.9.2015 alkaen maistraateilta Patentti- ja rekisterihallituksille.

Maistraatit tarjoavat palveluja yksityishenkilöille, yrityksille ja elinkeinonharjoittajille, erilaisille yhteisöille sekä kuntien ja seurakuntien viranomaisille.

Uudenmaan maakunnan alueella toimii tällä hetkellä kolme maistraattia. Helsingin maistraatin toimialueella asui vuoden 2013 lopussa n. 610 000 asukasta. Itä-Uudenmaan maistraatin toimialueella asui n. 530 000 asukasta. Länsi-Uudenmaan maistraatin toimialueella asui n. 440 000 asukasta. Mikäli maistraatit yhdistyvät, asuisi uuden yhdistetyn maistraatin toimialueella n. 1 585 000 asukasta.

Helsingin maistraatti toimii yhdessä toimipisteessä. Itä-Uudenmaan maistraatilla on toimipisteet Vantaalla, Hyvinkäällä ja Porvoossa sekä kuluttajaneuvonnan toimipiste Helsingissä Pasilassa. Länsi-Uudenmaan maistraatilla on toimipisteet Espoossa, Lohjalla ja Raaseporissa. Kaikki kolme maistraattia ovat kaksikielisiä.

Selvityksen mukaan maistraattien yhdistäminen ei vaikuta toimipisteiden määrään eikä niiden toimitiloihin. Maistraattien toimipisteverkostotyöryhmän maaliskuussa 2014 antamaan loppuraporttiin sisältyy kuitenkin ehdotus Länsi-Uudenmaan maistraatin Raaseporin ja Lohjan yksiköiden sekä Itä-Uudenmaan maistraatin Porvoon ja Hyvinkään yksiköiden lakkauttamisesta.

Toimipisteiden mahdolliseen lakkauttamisaikatauluun vaikuttaa myös valtiovarainministeriön valmisteltavana olevan julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun toteuttaminen. (Asiakaspalvelu 2014-hanke) Yhteistä asiakaspalvelua koskevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaan maistraattien palvelua tarjottaisiin perustettavissa julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Hyvinkäälle on esitetty luonnoksessa asiointipistettä. Yhteiseen asiakaspalveluun on tarkoitus siirtyä maakunnittain 2016 - 2019. Edellä mainittujen neljän maistraatin toimipisteen toiminta on arvioitu voitavan korvata paikkakunnille perustettavilla asiointipisteillä. Ennen kuin toimipisteiden lakkautuksista tehdään lopullisia päätöksiä valtiovarainministeriö käy läpi kunkin yksikön ja alueen tilanteen ja arvioi lakkautuksen vaikutukset. Lakkautusesityksistä järjestetään myös lausuntokierros.

Yhdistymisen seurauksena muodostuvan maistraatin nimeksi on ehdotettu Uudenmaan maistraattia.

Selvityksen mukaan maistraattien yhdistymisen yhteydessä nykyiset toimipisteet säilyisivät eikä maistraattien henkilöstömäärä muuttuisi lukuun ottamatta maistraattien pääliköitä, joiden määrä vähenisi kahdella. Yhdistymisellä ei näin ollen arvioida olevan merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Mikäli toimipisteiden määrää päätettäisiin myöhemmin Uudellamaalla vähentää, henkilöstöllä olisi laajemmassa maistraatissa enemmän vaihtoehtoja uudelleensijoittumiseen maistraatin muihin toimipisteisiin kuin nykyisissä kolmessa erillisessä maistraatissa. Resursseja voitaisiin myös yhdistymisen myötä käyttää entistä joustavammin ja varmistaa näin alueen kasvavan väestön ja lisääntyvien ulkomaalaisten asiakkaiden palveluiden saatavuus kokonaishenkilöstömäärän samaan aikaan pienentyessä.

Toiminnan tehostumisen lisäksi maistraattien yhdistyminen mahdollistaisi arviolta 300000 euron säästöt palkkakustannuksissa. Tietojärjestelmien kertaluonteisten muutostokustannusten on arvioitu kuitenkin olevan yhteensä vajaa 50 000 euroa. Esityksen mukaisen erikseen toteutettavan kolmen maistraatin yhdistymisen negatiivisena puolena raportissa todetaan, että sekä tietojärjestelmämuutoksista johtuvat kustannukset että muut kertaluonteiset kustannukset tulevat toistumaan uudelleen siinä yhteydessä, mikäli maistraatit liitetään myöhemmin VIRSU- hankkeen myötä laajempaan aluehallinnon vi-rastokokonaisuuteen.

Laajempi toimialue lisäisi asiakkaiden valinnan vapautta heidän voidessa valita useammasta toimipisteestä itselleen sopivan asiointipaikan. Asiakkaat hyötyisivät myös siitä, että laajemmassa organisaatiossa resursseja voitaisiin aikaisempaa laajemmin kohdentaa niihin substanssitehtäviin, joissa tarve on suurin. Suurempi organisaatio edistäisi myös toimintamallien yhdenmukaistamista koko Uudenmaan maakunnan alueella ja sitä kautta parantaisi asiakkaiden yhdenmukaista kohtelua.

Selvitysryhmä on johtopäätöksensä todennut, että selvityksen perusteella Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien yhdistymisellä saavutetut hyödyt ovat niin merkittäviä, että maistraatit tulisi yhdistää 1.1.2016 alkaen.

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN LAUSUNTO

Maistraatin yhdistyminen

Hyvinkään kaupunki suhtautuu periaatteessa myönteisesti kehittämishankkeisiin, joissa valtionhallinnon toimintoja kehitetään niin, että kehitystyön myötä asiakaspalvelu parane, toimintamallit yhdenmukaistuvat ja samalla saavutetaan myös kustannussäästöjä.

On kuitenkin huomattava, että kuten raportistakin ilmenee, on valtiovarainministeriössä tällä hetkellä meneillään ainakin kaksi muuta selvitystä, jotka vaikuttavat maistraattien

toimintaan. Asiakaspalvelu 2014- hankkeen mukaisten yhteisten toimipisteiden on arvioitu toteutuessaan aloittavan Uudellamaalla toimintansa vuonna 2018. Yhteispalvelua koskeva lakiesitys annettaneen Eduskunnalle loppuvuodesta 2015. Keskus- ja aluehallinnon virastaselvitys-hankkeen (VIRSU-hanke) selvitykset valmistuivat helmikuussa 2015 ja tuleva hallitus tullee tekemään asiaa koskevat linjaukset selvityksen pohjalta. Mahdolliset organisaatiomuutokset tulisivat mahdollisesti voimaan 2017.

Kuten edellä esitetystä ilmenee, on tällä hetkellä vireillä kolme hanketta, jotka vaikuttavat Uudellamaalla sijaitsevien maistraattien toimintaan. Uudellamaalla sijaitsevien maistraattien on esitetty yhdistyvän vuoden 2016 alusta, VIRSU-hankkeen mukaiset organisaatiomuutokset tulisivat todennäköisesti voimaan vuonna 2017 ja Asiakaspalvelu 2014- hankkeen mukaiset yhteispalvelupisteet, joihin myös maistraattien toimintoja esitetään siirrettävän, aloittaisivat toimintansa todennäköisesti 2018. Kaikki nämä hankkeet ovat valmisteluvaiheessa, eikä lopullisia päätöksiä ole vielä tehty. Hyvinkään kaupunginhallitus esittää, että edellä esitetyt hankkeet valmisteltaisiin kokonaisuutena. Kokonaisselvityksen perusteella tehtäisiin asiaa koskevat ratkaisut. Asiakasnäkökulmasta ja todennäköisesti myös taloudellisesta ja toiminnallisesta näkökulmasta yksi muutos, vaikka se mahdollisesti olisi vaikutuksiltaan suurempi, on parempi kuin mahdollisesti kolmen vuoden aikana vuosittain tapahtuvat organisaatiomuutokset. Näin ollen yhdistymishanke tulisi keskeyttää ja jäädä odottamaan, että muista valmisteltavina olevista hankkeista on tehty ratkaisut.

Vaiheittain tapahtuvat muutokset pienentävät myös muutoksesta saatavaa kustannus-hyötyä. Olihan selvitysraportissakin todettu, että esim. tietojärjestelmiin liittyvät kerta-luonteiset erät tulisivat toistumaan, mikäli joudutaan toteuttamaan useampi uudistus peräkkäin.

Vaikka Uudenmaan maistraattien yhdistymishankkeilla ei olekaan raportin mukaan vaikutusta maistraatin toimipisteiden määrään Hyvinkään kaupunginhallitus korostaa, että Hyvinkään kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että Hyvinkäällä säilyy edelleen maistraatin toimipiste muutoinkin kuin mahdollisessa yhteisessä asiakaspalvelupisteessä. Tämä on tärkeää paitsi Hyvinkäällä toimivien yritysten myös alueen asukkaiden lähipalvelujen näkökulmasta. Lisäksi maistraatilla on Hyvinkäällä uudet ja asianmukaiset tilat, joissa pystytään palvelemaan maistraatin toimialueen kasvava väestömäärä. Myös tämä tulee ottaa huomioon asian jatkovalmistelussa.

Hallituksen esitykset ja asetustalonnukset

Lausuntopyynnössä on pyydetty kuntaa ottamaan kantaa myös hallituksen esityksiin ja asetustalonnuksiin, jotka muuttuisivat, mikäli toimipisteet yhdistettäisiin. Selvityksen johtopäätösoiosiossa on todettu niiden olevan pääosin teknisluonteisia muutoksia niin, ettei laissa ja asetuksissa olevien säännösten sisältöä muutettaisi. Lausuntopyynnön liitteen 3 kohdassa 6 on kuitenkin asetustalonnoksissa useaan kunnan asukkaiden toimintaan vaikuttavien tehtävien vastuumastraatiksi esitetty Uudenmaan maistraatin sijaan Lounais-Suomen maistraattia. Tällaisia muutosesityksiä on esitetty esim. perukirjan osakseluettelon vahvistamisen osalta, isyyden tunnustamisen hyväksymisen osalta ja nimenmuutoshakemusten käsittelyn osalta. Epäselvää on, onko esitetyillä muutoksilla tarkoitettu vain maistraattien sisäistä työnjako ja miten muutos on esitetty toteutettavan asiakaspalvelun osalta.

Muutosesityksen tavoitteena lieene tiettyjen asioiden osaamisen keskittäminen ja kehittäminen yhteen paikkaan sekä maistraattien resurssien tasapuolinen jakaantuminen. Tältä osin Hyvinkään kaupunginhallitus toteaa, että vaikka päätöksenteko keskitettäisiin asiaryhmittäin yhteen maistraattiin, ei tämä keskittäminen saa heikentää kuntalaisten asiakaspalvelua. Asiaa koskevat asiakirjat ja muut hakemukset tulee voida jättää maistraatin Hyvinkään toimipisteeseen ja asiakkaan tulee myös tältä osin saada asianmukais-

ta henkilökohtaista neuvontaa sekä puhelimitse että paikan päällä asioimalla. Hyvinkään kaupunginhallitus toteaa, ettei Hyvinkään kaupunginhallitus sinänsä vastusta päätösasioiden keskittämistä, kunhan asiakkaan näkökulmasta huomioidaan lähipalvelu ja neuvonta.

Tältä osin Hyvinkään kaupunginhallitus toteaa, että Hyvinkään kaupunginhallituksella ei ole huomautettavaa pelkästään teknisluoteisiin muutosesityksiin. Kaupunginhallitus korostaa kuitenkin edelleen, että jatkovalmistelussa tulee huomioida, että maistraatilla myös tulevaisuudessa säilyy toimipaikka Hyvinkäällä muutoinkin kuin asiakaspalvelupisteessä

Yhteenveto

Lähtökohtaisesti Hyvinkään kaupunginhallitus suhtautuu myönteisesti kaikkiin hankkeisiin, joiden tavoitteena on toiminnan tehostaminen, asiakaspalvelun parantaminen ja kustannussäästöt. Huomioiden kuitenkin, että samanaikaisesti on meneillään useampi hanke, jotka vaikuttavat maistraattien toimintaan, Hyvinkään kaupunginhallitus katsoo, että nämä hankkeet tulee käsitellä kokonaisuutena. Näin ollen lausuntopyynnön kohteena oleva yhdistymishanke tulisi keskeyttää odottamaan muiden siihen vaikuttavien hankkeiden valmistelua ja ratkaisua. Vaikka selvityksessä ei otetakaan kantaa toimipisteiden sijaintiin, Hyvinkään kaupunginhallitus esittää, että toimipisteverkkoa suunniteltaessa Hyvinkäällä säilytetään nykyisiin, uusiin ja asianmukaisiin toimitiloihin sijoittuva toimipiste.

Asetusluonnosten osalta Hyvinkään kaupunginhallitus toteaa, ettei kaupunki ota kantaa siihen, miten maistraattien sisäinen työnjako organisoidaan. Asiakaspalvelussa on kuitenkin huomioitava, että asiakas saa muutosesityksen kohteena olevat palvelut lähipalveluna niin, että asiakas voi niin halutessaan asioida maistraatin Hyvinkään toimipisteessä.

Liitteet Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 12.3.2015

Esitys KJ

Kaupunginhallitus päättää antaa Valtiovarainministeriölle edellä esitetyn lausunnon.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

Ote

valtiovarainministerio@vm.fi

jaana.salmi@vm.fi

Otteen oikeaksi todistaa
Hyvinkäällä 15.4.2015



Riitta Simonen
pöytäkirjanpitäjä